

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. IV. An delectatio morosa de re venerea semper sit mortalis in personis solutis?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

Restat modò decidere, quid sentiendum de relatis his quatuor opinionibus. Ordinat à vetitis jure naturali, &

quidem primo de materia venerea, postea de distinctis ab illa, & tandem de rebus jure positivo inhibitis.

§. IV.

An delectatio morosa de re venerea semper sit moralis in Personis solutis.

305. **M**orosa delectatio de rebus venereis est voluntaria simplex complacentia de spectantibus ad veneream absque animo eas opere implendi conformiter stabilitis num. 799. & 800. nomine hujus venit carnalis delectatio ex copula, aut pollutione, aut ex commotis spiritibus in partibus generationi deservientibus per num. 721.

Dividitur in spiritualem, & corpoream, seu sensibilem: spiritualis est actus voluntatis sibi complacens in re venerea ab intellectu cogitata: si sit delectatio de ipsa cogitatione, an & quantum sit illicita, distinctè disserui toto §. superiore corporea est actus potentiae corporeae seu sensitivae; subdividitur in corpoream internam, & externam. Externa est delectatio potentiae tactivae, seu est potentiae sensitivae externae sensatio habens pro objecto carnis alterationem, id est, commotionem spirituum venereorum, tactus impudicos, pollutionem, copulam, imò etiam tactus de se pudicos, amplexus, oscula (tactus enim est sensus externus diffusurus non tantum per partes ve-

rendas, sed totum corpus) delectatio itaque externa sensibilis luxuriosa est actus physice elicitus à potentia externa tactiva, causa coëfficiens sunt ipsi carnales spiritus intra ipsam cutem excitati, hósque simul habet pro objecto. Ejusmodi externa delectatio per transmissam à se speciem in sensum corporeum internum communem producit cognitionem, sive cogitationem imaginativam, seu phantasticam, ad quam appetitus sensitivus internus exardescit, id est, elicit delectationem internam corpoream de eadem spirituum commotione, ac delectatione externa.

Aliquando ad externam delectationem determinat ipsa hæc interna delectatio corporea excitata ab actu imaginativo representante objectum venereum modo delectabili, quam representationem producunt species relictæ à præterita imaginatione.

Hinc constat esse difficillimum discernere delectationem spiritualem à sensitiva, seu corporea propter individuum utriusque Societatem in nexu potentia-

zum fundatam, ut insinuavi *num. 802.* Pal. *num. 6.* nequit enim voluntas se oblectare spiritualiter sine prævia intellectuali cogitatione objecti delectabilis spirituali, hæc in corpore naturaliter non est delectabilis sine prævia phantastica imaginatione de eodem objecto, ad hanc autem illico excitatur appetitus sensitivus, hic facillimè ob Sympathicam connexionem excitat potentiam commotricem spirituum causantium delectationem externam, dum est materia venerea, si autem est objectum aliud e.g. vindicta, commovet alios humores v.g. in ira Spiritus biliosos, sive sanguinem bullientem ad vindictæ sumpcionem.

Non minus arduum est in materia veneris discernere delectationem speculativam à practica, ubi per speculativam intelligitur orta ex speculativa cogitatione intellectûs, per practicam vero, quæ sequitur ad cogitationem practicam, Cardenas *Crisis Theolog. D. 42. num. 12.* cuius gradus, ac differentia à speculativa sufficienter est declarata à *num. 82.* eaque est scitu necessaria, præsertim in materia ista lubrica. His præmissis.

806. Dicendum est quod delectatio morosa tam spiritualis, quam corporæ, tum interna, tum externa de re venerea mortali est peccatum mortale, ita contra primam sententiam relatam *num. 804.* tenent cæteri, inter quos etiam Vasq. *D. 109. c. 3. & D. 111. c. 4. num. 19.* & supponit tota *D. 12.* ubi probat *c. 2.* delectationes morosas specie differre ab opere venereo, & *D. 114. c. 2.* tam in viduis, quam sponfis de futuro eas damnat peccati mortalis. Probatum cum Car-

denas *D. 41. num. 65. ex 5. ad Galat.* ubi inrer opera carnis ponitur etiam immunditia, ac impudicitia, sed delectatio morosa est immunditia, vel impudicitia cordis, ergo. Ratio est desiderium efficacax fornicationis est lethale, ergo etiam inefficax, ergo & delectatio morosa, hæc enim per *num. 799.* magis apta est commovere Spiritus venereos, quam inefficax desiderium.

Amplia conclusionem ad delectationem spiritualem solius voluntatis de re venerea illicita seclusâ omni delectatione corporeâ internâ, ac externâ, huiusque periculo, ac independenter ab habitudine, quam habet spirituum commotione, nempe esse mortaliter malam solutis, Cardenas, *D. 41. num. 109. & 115.* dicens esse omnium (verum contradicere Martinum de Magist. liquet ex *num. 804.*) eamque indicat Vasq. *D. 114. n. 2.* Ratio est, quod non minus sit contra lumen naturale complacere de pollutione, Sodomia, bestialitate etiam absque delectatione sensibili, quam sit gaudere de vulneratione Petri ut noxia Petro facta ab amente, sed istud gaudium est contra charitatem, ergo etiam complacentia voluntatis de re venerea est contra castitatem eadem ratio probat de delectatione corporea interna separata ab omni commotione sensus externi.

Confirmatur aliàs sequeretur conjugatum se licitè posse delectare delectatione internâ venereâ de copula Sodomitica, aut cum non sua &c. si malitia delectationis internæ unicè desumeretur ab habitudine ad commotionem spirituum, quia commotio spirituum conjugatis non est

graviter illicita etiam in absentia conjugis secluso pollutionis periculo.

807. Dicendum secundò delectationem purè spiritualemente de objecto venereo licito, quam non comitatur ulla delectatio sensibilis interna, aut externa, secluso periculo commotionis aut consensus non esse illicitam, ita Sanch. *Lib. 1. Decal. c. 2. num. 34.* Idem dic de gaudio purè spirituali approbante actum venereum præteritum conjugalem, Cardenas *num. 130. & seq.* Sanch. *Lib. 9. de Matr. D. 47. num. 1.* contra Pal. *p. 1. tr. 2. D. 2. p. 10. §. 2. num. 6. & 7.* Ratio, quod delectatio de objecto licito non possit esse illicita titulo objecti, sed delectatio purè spiritualis supponitur habere pro objecto actum venereum in se licitum, ergo titulo præcisè huius delectatio nequit esse illicita, sed etiam non potest esse illicita propter aliquem suum effectum illicitum, qualis est delectatio corporea tum interna, tum externa, & commotio spirituum, quia conclusio supponit omnia hæc abesse, uti etiam eorumdem periculum. Idem argumentum applica gaudio vidui de copula præterita conjugali.

808. Infero primo nulli soluto etiam sponso de futuro est licita delectatio sive interna, sive externa corporea, nec spiritualis habens annexam corpoream. Idem dic de gaudio.

Ratio de corporea est, quod jisdem sit illicitum opus, ergo etiam delectatio corporea venerea, hæc uti & cogitatio imaginativa de rebus turpibus à natura est ordinata ad generationem. Unde etiam spiritualis est mortaliter illicita Sponsis, & viduis habens pro objecto delectatio-

nem corpoream, & commotionem spirituum, quia hæc existunt de præsentibus, quo tempore non licent illis, ergo nec licita est delectatio, aut gaudium de jisdem. Cardenas à *num. 67.*

Infero secundò Sponsis de futuro, licet sit licitum desiderium copulæ futuræ in conjugio, & viduis gaudium de præterito usu conjugij, cum tam illud, quam hoc habeat objectum in se licitum, si tamen operentur commotionem spirituum consequenter delectationem sensitivam, ratione huius operationis eisdem illicitum evadit desiderium, & gaudium: hoc, & non plus probat ratio sententiæ oppositæ nobis.

Cæterum si abest periculum commotionis, ac delectationis corporeæ, uti abesse videtur, si gaudium, aut desiderium sit breve, nihil evincitur contra nos, at si diu duret alterutrum excusare non possum à Manifesto periculo commotionis spirituum, consequenter nec à peccato mortali, quod nec Sanchez excusaret.

809. Monui *num. 799.* delectationem à pluribus confundi cum gaudio, idque frequenter in materijs non venereis, at in his melius distingui, in quibus delectatio communiter sumitur pro oblectatione sensibili externa, vel interna, ac pro oblectatione voluntatis sensibili associata, gaudium autem est approbatio voluntatis boni possessi absque sensibili delectatione. Carden. *D. 41. num. 21.*

Circa modum loquendi Sanch. *cit. c. 2. num. 32.* ponentis differentiam inter delectationem voluntatis & delectationem sensitivam, quod utraque sit de bono præsentibus possessio, vel secundum rem,

rem, vel secundum cognitionem; unde cum sensitiva dependeat ab imaginatione impotente ullam ponere conditionem, quia in conditionalibus est quaedam affirmatio, & negatio, æquivaleret enim cuidam antecedenti, & consequenti, sic conditionalis ista: *Si homo est animal, est sensibilis.* Æquivaleret isti: *homo est animal, ergo est sensibilis.* Item in jisdem intervenit quaedam præcisio unius rationis ab alia, sic in materia nostra: *si hæc foret mea uxor, vellem illi copulari,* ubi fit præcisio malitiæ reperta in copula cum non sua per appositionem conditionis, si femina esset sua: imaginativa autem communis nobis, & brutis nequit præcindere. Et ideo voluntas potest ferri in copulam futuram sub conditione auferente malitiam, consequenter de eadem sic præsentem in apprehensione licite delectari. Vide Pal. *cit. num. 6.* negantem imaginativam non posse ferri, ac præsentare objectum conditione vestitum, nec requiri ad id discursum, affirmationem & negationem, sed sufficere apprehensionem, qualem putat reperiri etiam in brutis.

810. Circa, inquam, hunc loquendi modum Sanchezij duo observat Cardenas *num. 70.* Primum est, quod etsi sensitivus appetitus tenderet sub conditione in actum venereum, adhuc delectatio esset lethalis, quia cum sit præsens immutat corpus, estque inchoatio coitus, aut pollutionis. Secundum est, quod non sit propriè verum etiam voluntatem per delectationes ferri in objectum sub conditione, nam delectatio fertur in objectum ut præsens secundum rem, aut

apprehensionem, cognitum autem sub conditione, non cognoscitur ut præsens, sed ut sub conditione futurum: unde cum sic cognitum sit conditionate in se futurum, ut vero cognitum sit objectivè præsens, potest unus, ac idem actus esse desiderium inefficax, ac delectatio: ut terminatur ad objectum sub conditione futurum est actus desiderii, delectationis verò, ut terminatur ad objectivè, seu in cognitione præsens. Igitur dum concurrunt illa duo predicata, futurum realiter, & præsens objective, volitio quæ respiciens futurum dicitur à Philosophis desiderium, quæ verò respiciens rem eandem ut objective præsentem dicitur ab jisdem complacentia, gaudium, delectatio.

Ex hac secunda observatione resolvitur quæstionem illam in materijs non luxuriæ e. g. hanc an desiderium inefficax terminatum ad objectum malum, sub conditione quod non sit malum, sit peccatum mortale v. g. *vellem occidere Petrum, si non esset peccatum:* Resolvit, inquam, beneficio distinctionis, fore mortale desiderium, si habet annexam delectationem de cogitata Petri occisione, aut displicentiam subjecti, seu de vita Petri, quia sic est odium Petri, vultque illi malum ut malum est; non fore mortale seclusâ dictâ complacentiâ, aut displicentiâ: quapropter inefficax desiderium pollutionis sub conditione, si ea liceret, caret culpâ seclusâ delectatione præsentem.

Dices contra illationem *primam num. 808.* Sponsis est licita delectatio sensitiva orta ex amplexibus, ac osculis etsi ea sit inchoatio copulæ ac in alijs solutis mortalis, quia sponsalia sunt inchoa-

tum matrimonium ; quale videtur illam delectationem purgare à labe mortali secluso periculo copulae, aut pollutionis, aut consensûs, ita Sanch. *Lib. 9. de Matr. D. 46. num. 48 & seq.* Respondeo me in tractatu Canonistico de *Matrim. num. 99.* negasse cum Perez de *Matrim. D. 8. S. 6. num. 7.* quia copula est illis mortaliter illicita, ergo etiam sensiva venerea delectatio utpote ex natura sua ordinata ad copulam.

811. Quares an appetitûs sensitivi delectatio cum commotione corporis sit mortalis, si non sit procurata, nec adfit expressus in eam consensus, sed eam positivè non reprimat patiens, cum possit, nec adfit periculum pollutionis, aut alterius mortalis consensûs. Multi affirmant cum Vasq. relati *num. 102.* ejusmodi enim non coërcitio est tacitus, ac virtualis consensus, qualis sufficit ad peccatum mortale. Multi vero negant cum Cajet. apud Sanch. *lib. 1. Decal. c. 2. num. 13.* ubi utrosque probabiliter loqui existimat, in praxi tamen prioribus adhæret, eamque fere semper esse veram practicè, nisi saltem positivam habeat displicentiam de tali commotione, ac delectatione, Pala autem *p. 1. tr. 2. D. 2. p. 10. §. 5. num. 3.* etsi fateatur primam esse valde probabilem, probabiliorem tamen judicat secundam, quia motus omnes ejusmodi à natura excitatos positivè reprimere est impossibile, aliquos difficillimum ; proinde negat, quod se

habens negativè tacitè consentiat, sed duntaxat eos permittit: si quis tales motus excitavit, tunc omnino sub mortali tenetur ad positivam repressionem.

Respondeo me sequi viam mediam, teneo cum primis in assuetis rei venerea, cum secundis seclusa tali consuetudine, de quo jam differui *cit. num. 102.*

Dubitas utrum hæc non repressio in jis, in quibus non est periculum consensus juxta secundam opinionem, sit peccatum veniale. Negant aliqui cum Bona. apud Pal. *num. 5.* at melius ille *num. 6.* cum Sanch. *cit. in fin.* & communi affirmat quia continent aliquam inordinationem, siquidem incitant ad copulam, quam etsi sub mortali sit obligatio vitandi, non tamen est par obligatio à natura excitatos motus comprimendi secluso periculo in eam consensûs.

Limitat assertum suum Pal. *num. 7.* excusans etiam à veniali, dum non repressio fit ex necessaria, aut utili causa tibi, aut alteri, ut si audis Confessiones, Legis, Studes: loqueris urbane cum femina, equitas, aut times ne incidas in turpiores tentationes, aut ne gravius tenteris, etsi adfit periculum pollutionis, dummodo absit periculum consensus, consentit Vasq. *D. 108. c. 3. in fin.* quia, inquit, licet jis conveniat aliqua ratio indirecti voluntarij, non tamen illa obligat

omitti eorum causam necessariam, honestam, aut utilem.

* *
*

